

פסח

תשפ"א בני ברק | ירושלים | חיפה | באר שבע
 מדצאי יו"ט 7:35 | 7:33 | 7:35
 רבינו תם 8:10 | 8:13 | 8:13
 נא לשמור על קדושת הגליון

לחפור בור - לעצמך!

"הא להמא עניא" - החמץ, על כל מגון מוצרי, רומז למותרות, לפנוק, המצה, לחם עני, רומזות על הסתפקות במועט. ותשאול השאלה: אם יש להרחיק את המותרות, מדוע אוכלים חמץ כל השנה. ואם מתר להנות מהם, מדוע מתנזרים מהחמץ בפסח?
התשובה תנתן במשל: שוטר תפס גנב, ואסר אותו אליו באזקים. נדו לו העוברים ושבים.
 נפגע הגנב ואמר: "וכי סבורים אתם שאני קשור אליו? לא, השוטר הוא שקשור אלי".

צחקו לו ואמרו: "אדרבה, נסה להפריד ממנו, ותוכיח את דבריך..."
והנמשל: מתר להנות ממנועמי המותרות והפנוקים - בתנאי שלא נהיה להם לעבדים. שנמשל בהם - ולא הם בנג. ומהו המבחן לכך? אם נוכל באמת להנתק מהם... בכך שאנו מוכיחים לעצמנו שאנו יכולים להתנזר מהחמץ הרומז למותרות בפסח, אנו מוכיחים שאנו הבגלים. שלא הם השולטים בנג.

הצדיק בעל "בית ישראל" מגור זצ"ל נהג לעשות. יום אחד הפסיק, וכעבר תקופה המשיך. כיון שידיע היה בתקיפותו ובשלטיטו העצמית המחלטת, עורר הדבר תמיהה. הסביר בקצרה: "אם יכול אני להפסיק, רשאי אני להמשיך!" כיון שהוכיח לעצמו שהוא השולט בעשון, ולא העשון שולט בו.

והעקרון מתפרש על פני שטחים רבים. הסבא מקלם זצ"ל שקל לפתח ושיבה. שאל בעצת רבו, הגאון רבי ישראל מסלנט

הפעם מלכך

ההגות ליל הסדר - "העקר שישמור האדם את עצמו מאוד מאוד מפעם והקפדה בשעת הסדר, כי מדת הפעם מכלה ומפסיקה לו הכל, ורחמנא לצלו, והבעל דבר עושה כל מיני חכמות וערמומיות להכשיל את האדם בכעס בשעת הסדר, כי כאן נשפך לו היין, וכאן שברו הילדים את המצות, וכאן לקחו את ההגדה שלו... ואז מדת הפעם מתחילה לבער בו. אבל כאשר האדם יודע שזה נסיון משמים, אזי ימחל ויתר על הכל ומשיך את הסדר בשמחה ובדבקות גדולה, ולא יהיה אכפת לו בכלל מכל הדברים האלו, ובדרך זו תהיה לו שנה של שמחה ודבקות ויהיה נשמר ממת הפעם לגמרי".

יום אחד נכנס יוסי הקטן הביתה נסער מאוד, צועק ורוקע ברגליו בפעם. אביו קרא לו, אך הוא המשיך בשלו, עד שלבסוף ספר: "אני מתפוצץ! שמוליק עצבן אותי ממש! היה אסור לו לעשות מה שעשה לי! בגלל זה אני מאחל לו את כל הרע שבעולם! אני רוצה להרע לו ממש!".

אבא של יוסי, איש פשוט אבל מלא חכמה, הקשיב בשלילה לבנו שהמשיך לספר: "שמוליק השפיל אותי מול חברי ואני לא מוכן לקבל את זה! הייתי רוצה שהוא יהיה חולה מאוד ושלא יבוא לבית הספר יותר!".

האב המשיך להקשיב, הביא מפנת הגנה שק מלא פחם והציע ליוסי: "אתה רואה את החלצה הלבנה התלויה שם? תדמין שזה שמוליק ותזרק עלי פחמים עד תתיכת הפחם האחרונה. אחר כך אבוא לראות".

הילד התחיל במשחק הנקמה שלו וזרק במרץ את כל הפחמים, אבל מכיון שהחלצה היתה תלויה מעט רחוק, רק חלק מהפחמים פגעו בה. לאחר זמן מה, האב חזר ושאל: "בני, איך אתה מרגיש עכשיו?".

הבן השיב: "אני עיף אבל שמח, החלחתי לקלע כמה תתיכות על 'שמוליק'!".

אביו לקח את ידו ואמר: "בוא, אני רוצה להראות לך משהו", והוביל אותו אל מול הראי.

יוסי נבהל מאוד כשראה את עצמו כולו שחור, למעט עיניו ושניניו. ואז הביט בו האב ואמר: "כפי שאתה רואה, הפחמים שזרקת לכלכו אמנם את החלצה, אבל אין מה להשוות, אתה התלכלכת הרבה יותר".

זכרו, כשאנחנו מאתלים למישהו דברים רעים, זה חוזר אלינו ומכפיל את עצמו בנו. כמה שנרצה לקלקל למישהו את החיים, הרע הזה והפגעים עלולים לדבק גם בנו, ואת זה בודאי איש מאתנו לא ירצה... (שיחות מוהרא"ש)

זצ"ל, שענהו: "אם תוכל לסגור, תוכל לפתח". פתח, וילמים לא התנהלו הדברים כמצפה - ולא הסס לסגור!

דרכו של היצר להעמיק את הבור אליו נכנס האדם. בתחלה האדם מתפתח אחר התאונה והכבוד והוא מרגיש שהוא שולט בזה אך עד מהרה הוא מגלה שהוא נמצא בבור עמק שאין אפשרות לצאת ממנו.
אדם אחד הלך ברחובה של עיר, והנה התמזל מזלו והוא רואה מטבע של 10 שקלים מונח על החול.

התקרב אותו אדם להרים את המטבע, והנה זה פלא: כשהרימו, מצא מתחתיו פתק, ובו היה כתוב: "אם תחפר מעט, תמצא שטר של 50 שקל". שמח אותו אדם על הזדמנות הפז שפגלה בחלקו, והתחיל לחפר, בלי לשאל יותר מדי שאלות...

לשמחתו הרבה אכן מצא שטר של 50 שקל, ולצדו - איך לא? - עוד פתק!... "שטר של 100 שקלים נמצא בעמק של מטר נוסף!"

חפר ומצא את השטר הנכסף, גם הוא עם פתק, והפעם נכתב שעמק למטה יש חבילות של שטרות שמככות רק לו...

חפר וחפר וחפר... והנה הוא מוצא חבילות של שטרות. לא היה מאשר ממנו - בו רגע הפך להיות עשיר גדול! הפעם, לשם שנוי, לא היה מצדף פתק נוסף.

מידעו, שכבר התעייף מעבודת החפירה המאמצת, חשב שכבר הגיע הזמן ללכת הביתה. אך לדבר אחד הוא לא שם לב עד לרגע זה: כסף אמנם יש לו, אבל מעמק הבור שחפר - אפשרות לצאת אין לו...

הנמשל: אחים יקרים, דרכו של יצר הרע למשוך את האדם לכל מיני דברים מפתים, המבטיחים הנאה גדולה ומידית. אבל לאחר מעשה מבין האדם שפגל ברשתו של היצר, והוא נמצא בבור גדול שקשה לו לצאת ממנו. לפעמים צריך האדם לשים לעצמו מעצורים בחיים ולבדק את מעשיו! וכבר למדונו רבותינו: "סוף מעשה במחשבה תחלה". (מצען המועד)

מתי המזון לברכה?

"אלו נתנו לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים, דינו!" - על הים ראו מאתים וחמשים נסים, ביים זכו לגלוי שכניה, "זה א-לי ואננהו", ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בחזונו", הגיעו לרוממות שירה בדרגת השירה שלעלית לבוא - ואלו נתנו לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים, דינו! איך יובן הדבר?

ואנו יודעים שיפה עניית לישראל, כרתמה אדמה לסוס לבן (תנייה ט). ומשה רבנו טען: בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמר די, הוא גרם שעשו את העגל. שנאמר: "ודי זהב". והודה למשה, שנאמר: "וכסף הרביתי להם, וזהב עשו לבעל". הרי שאין העשר מעלה, ותוצאותיו עגומות! ובאר מן החתם סופר, שמבזת מצרים לא ארע רע, ושמשלה לעשית המשכן. ואלו בזת הים, היא שמשלה לעגל.

ויש להבין, מדוע היתה בזת מצרים חיונית ובזת הים שלילית. ושתי תשובות בדבר, ובשתייהן לקחים חשובים. האחת, שעל בזת מצרים נצטוו מפי עליון, וקמיה לשמה. מה שאין כן בזת הים, שלא היה לגביה צווי. והלקח לגבינו, שאם האדם מקים חובתו לפרנסתו ופרנסת בני ביתו - ויש בה משום עסוק בדבר מצוה - ומקפיד הוא שיהא על פי גדרי ההלכה בכל עניני משאו ומתנו, ודאי יהא ממונו לברכה ולא לתקלה. אבל החוטף את העשר, סופו נאבד מן העולם, כקרח וכהמן.

והתשובה השניה: בצאתם ממצרים היו חטרי כל, בדין עסוק ברכוש גדול. אבל לאחר שצברוהו, ואין לה כל אחד ואחד מישראל שלא העלה עמו תשעים חמורים טעונים כסף וזהב ושמלות" - מה לכם לפשט על החללים לבזת הים? מה תעשו בכה הרבה כסף וזהב? תאנה זרה היא, ולא תהיה לברכה!

יום אחד, אבא עשיר מאד לקח את בנו לטיול באזור הכפר, במטרה להראות לו עד כמה אנשים יכולים להיות עניים. הם שהו מספר ימים ולילות בחנה אצל משפחה עניה מאוד. בחזרם מהטיול שאל האב את בנו: "איך היה הטיול...? נהנית...?"

"היה מדהים, אבא."
"האם ראית עד כמה עניים יכולים אנשים להיות?", שאל האב.

"כן". ענה הבן. "אז מה למדת מהטיול, בן?" שאל האב.
"ראיתי שלנו יש כלב אחד ולהם יש ארבעה", ענה לו בנו. "לנו יש ברכה שמיגיעה עד אמצע החצר ולהם יש אפיק נחל שאין לו סוף. לנו יש גופי תאורה מיבאים בגנה, להם יש את הכוכבים המנצנצים כיהלומים בשמי הלילה. מרפסת השמש שלנו מגיעה עד לחצר השכנים, להם יש את כל האפק. לנו יש פסת קרקע לחיות עליה, להם יש שטחים עצומים שמיגיעים מעבר למה שנתנו לראות. אנחנו קונים את האכל שלנו, והם מגדלים את שלהם. לנו יש חומות מסביב לרכושנו כדי שיגנו עלינו, ולהם יש חברים שמגנים עליהם".

דברי הבן הותירו את האב המום, והבן הוסיף: "תודה, אבא, שהראית לי כמה עניים אנחנו. למדת אותי שהכל יחסי, מה שאחד רואה כחסר ערך, השני רואה כאוצר... זמן רב מדי התעסקתי עם מה שאין לי, במקום עם מה שיש לי להציע. תודה, אבא!"

זו פננת חז"ל באמרם "איהו עשיר? השמח בחלקו" (אבות ד-א). העשיר הוא האדם המסתפק במוטע ושמח במה שיש לו. כשהאדם שמח במה שהשיג ואינו מצטער על מה שאין לו, הוא עשיר באמת - רק כך ניתן להיות מאשר. עלינו תמיד להסתפל על מה שכן יש ולחפש בו את הטוב. פאשר אדם יתבונן בטוב שבורא עולם מעניק לו, הוא יבוא לידי שמחה תמיד. אז האם אתה עשיר או עני? תלוי איך אתה מסתפל על זה!... (מצען המועד)

ארכיון 'איוך'
הלכות כיבוד הורים ע"פ פסקי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

לענות להוריו בטלפון גם כשזה קשה
שאלה: האבא מתקשר אל בנו במשך כל היום ומטריד אותו בכל מיני בקשות ותלונות, וזה מאוד מפריע לו בלמודו ובעבודתו. האם מתר לבן להתעלם ולא לענות לאביו. **תשובה:** לבן יש חוייב הכרת הטוב כלפי אביו, ולכן הוא חייב תמיד לענות לו כשהוא מתקשר, שהרי גם הבן בצעירותו הטריד את אביו ללא גבול ואף פעם אביו לא התעלם ממנו, ולא לחנם אמר רבי יוחנן "אשרי מי שלא חמאן" (קדושין לא:), שלא ראה את הוריו מימיו, לפי שאי אפשר לאדם לקים את כבודם ככל הצריך, והוא נענש עליהם אם אינו מכבדם כראוי.

(באדיבות הרב בן ציון גולדברג ידלו שליט"א עורך הספר "למען יארכיון")
yadlerben@gmail.com

מבצע ענק!
מזמינים מנוי ומקבלים: לזיכוי הרבים להפצת 25 עלונים לכל שבת וחג **50** לחודש *בהתחייבות לשנה

נגן DOQQ איכותי
מ ת נ ה!

8 ספרים לבחירה ועוד מתנות רבות נוספות!
1-800-39-39-38

מחיר: 052-7660222 • פקס: 053-6197222 • חש' בנק הדואר 4176112 • ניתן להזמין בעברית, אנגלית, צרפתית, רוסית וספרדית וכן לחיל' • לע"ר חברים בוולנט, עדה בת מירה, וזמן בן עדה ודנה בת עדה ז"ל תנצבה